

Ὅμιλία 23η

(Αποκ. 3, 14-22)

Ἡ ἐπιστολή πρὸς τὸν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἁμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἁληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπτρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλύριον ἵνα ἐγχαρίσῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. ἐγὼ ὅσους ἔαν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. ἴδου ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα

λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.»¹

Φθάσαμε, ἀγαπητοί μου, στήν ἑβδομη ἐπιστολή τῆς Ἀποκαλύψεως, πού στέλνει ὁ Κύριος στόν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας.

«Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον.»

Ἡ Λαοδίκεια βρισκόταν νοτιοανατολικά τῆς Φιλαδελφείας, ἀνατολικά τῆς Ἐφέσου καί ἀπέναντι ἀπὸ τὴν πόλη τῆς Ἱεραπόλεως. Εἶχε ἰδρυθεῖ ἀπὸ τὸν Ἀντίοχο τὸν Β΄ (261-246 π.Χ.), καί κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀποκαλύψεως ἄκμαζε στό ἐμπόριο καί τὴν βιοτεχνία. Φημιζόταν ἀκόμη ἡ Λαοδίκεια ὡς κέντρο ἱατρικό, καί μάλιστα ὀφθαλμιατρικό.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Λαοδικείας εἶχε ἰδρυθεῖ ἐπὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου καί πιθανῶς διὰ τοῦ Ἐπαφρᾶ, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ σχετικὰ ἡ *Πρὸς Κολασσαεῖς* ἐπιστολή, ἀλλὰ καί οἱ *Πράξεις*.²

Πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς πόλεως αὐτῆς, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ τό 7ο βιβλίο τῶν *Ἀποστολικῶν Διαταγῶν*, φέρεται ὁ Ἀρχιεπίσκοπος.³ Δέν γνωρίζουμε ὅμως ἂν τότε πού στάλθηκε ἡ ἐπιστολή αὐτή ἦταν ἀκόμη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἢ κάποιος ἄλλος ἐπίσκοπος, δεύτερος ἢ τρίτος.

Πάντως, ἡ ἡθική, ἡ πνευματική καί ἡ ὕλική κατάσταση τῆς πόλεως φαίνεται ὅτι εἶχε τὸν ἀντίκτυπό της στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καί στόν ἐπίσκοπό της. Δηλαδή

1. Ἀποκ. 3, 14-22.

2. Κολ. 4, 13. Πρβλ. Κολ. 2, 1. Πράξ. 19, 10.

3. Ἀποστολικαὶ Διαταγαί, Ζ΄, ΜΓ΄, 14. 3. ἐκδ. Τό Βυζάντιον, Θεοφάνης 1993, σ. 384. Ἦταν ἓνας ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα Ἀποστόλων, μαθητὴς τοῦ ἀποστόλου Παύλου (βλ. Φιλ. 1, 2. Κολ. 4, 17).

ἦταν μία πόλη ζωηρή, ζοῦσε μιά ζωή ὑλιστική, μιά ζωή αὐτάρκειας, καί φαίνεται ὅτι ὅλα αὐτά εἶχαν βάλει τή σφραγίδα τους καί ἐπιδροῦσαν στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί στόν ἐπίσκοπο.

Ἡ ἐπιστολή αὐτή εἶναι πλουσιότατη, εἶναι ὥραιότατη, ἀλλά καί ἡ δυσμενέστερη, ἀγαπητοί μου, ἀπό ὅλες τίς ὑπόλοιπες ἐπιστολές· συνδυάζει δέ θαυμάσια τήν αὐστηρότητα καί τή δριμύτητα μέ τήν τρυφερότητα.

«*Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστός καί ἀληθινός, ἡ ἀρχή τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ.*»

Εἶναι τό προοίμιο τῆς ἐπιστολῆς, τό ὁποῖο περιέχει τέσσερις αὐτοχαρακτηρισμούς τοῦ Χριστοῦ, πού ἀνταποκρίνονται στό περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς. Αὐτό δέ, τό περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς, ὁμοιάζει ἀρκετά πρός τίς εἰκόνες πού ὁ Κύριος χρησιμοποιεῖ, πού εἶναι παρμένες ἀπό τόν τρόπο ζωῆς τῆς πόλεως καί ἀπό τίς δραστηριότητες καί ἀσχολίες τῶν κατοίκων της. Δηλαδή, ἐπειδή ἡ Λαοδίκεια ἦταν κέντρο ἐμπορίου, γι' αὐτό ὁ Κύριος ἀναφέρεται στόν πλοῦτο· ἐπειδή ἦταν ἱατρικό κέντρο, καί μάλιστα ὀφθαλμιατρικό, ἀναφέρεται στό κολλύριον· καί οὕτω καθ' ἑξῆς. Πάντως, οἱ τρεῖς ἀπό τούς τέσσερις αὐτούς χαρακτηρισμούς ἀναφέρονται στόν λόγο τοῦ Χριστοῦ, καί ὁ τέταρτος στό ἔργο τοῦ Χριστοῦ.

Μέ τόν πρῶτο χαρακτηρισμό πού δίνει στόν ἑαυτό του ὁ Κύριος –ὁ Ἀμήν– χαρακτηρίζεται ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Μάλιστα, στόν προφήτη Ἡσαΐα (65ο κεφάλαιο, 16 στίχος) καί πρό παντός στήν μετάφραση τοῦ Συμμάχου, ἔχουμε αὐτήν τήν ἔκφραση: *Θεός ἀμήν*, πού σημαίνει *Θεός ἀληθινός*. Οἱ ἑβδομήκοντα μεταφράζουν –στό

χωρίο τοῦ Ἡσαΐου πού σᾶς ἀνέφερα— Θεός ἀληθινός.⁴

Ἀλλά, ὅταν ὁ Ἰησοῦς λέει ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀμὴν, τότε σημαίνει ὅτι ἔχει τὸν τίτλο ἐκεῖνο πού ἔχει ὁ Κύριος, ὁ Γιαχβέ, στήν Παλαιά Διαθήκη! Συνεπῶς, ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ Γιαχβέ!⁵

Εἶδατε πόσες φορές σᾶς ἔχω τονίσει αὐτό τό σημεῖο, ὅταν τό συναντοῦμε στήν Ἀγία Γραφή; Καί αὐτό γιά νά ἀντιληφθεῖτε ὅτι κατὰ πλησμονήν χρησιμοποιεῖται στήν Ἀγία Γραφή. Δηλαδή τίτλοι πού ἀναφέρονται στόν Γιαχβέ, στόν Κύριο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀναφέρονται καί στόν Ἰησοῦ Χριστό. Ἀκριβῶς γιά νά σᾶς βοηθήσω νά ἀντιληφθεῖτε ὅτι οἱ Χιλιαστές εἶναι σέ φοβερή αἵρεση, ὅταν λένε ὅτι ὁ Υἱός εἶναι κτίσμα καί δέν εἶναι ὁ Γιαχβέ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ Γιαχβέ! ὁ Κύριος!

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει σχετικά, στήν Β΄ Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του: «ὁ τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν»⁶.

4. Πρβλ. Ἰωάν. 14, 6. Ἡ ἐλληνικὴ μετάφραση τοῦ Συμμάχου (ἀρχές τοῦ 3ου αἰῶνος μ.Χ.) —ὅπως καὶ τοῦ Ἀκύλα (περὶ τὸ 130 μ.Χ.), τοῦ Θεοδοτίωνος (μέσα τοῦ 2ου αἰῶνος μ.Χ.) καὶ ἄλλων ἀνωνύμων— ἔγινε χάριν τῶν ἐλληνόφωνων Ἰουδαίων τῆς Διασπορᾶς ἀπὸ τότε πού ἡ Συναγωγή ἀπέρριψε τὴν μετάφραση τῶν Ο΄ λόγῳ τῆς χρήσεώς της ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

5. Πλήθος χωρίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ἀποδεικνύουν πὺς τὸ τετραγράμματο μυστηριώδες ὄνομα Γιαχβέ (יהוה) τὸ ἔχει ὄχι μόνον ὁ Πατέρας, ἀλλὰ καὶ ὁ Υἱός καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Βλ. Νικολάου Σωτηροπούλου, Ὁ Ἰησοῦς Γιαχβέ, ἐκδ. Ὁ Σταυρός, Ἀθήναι 1988².

6. Β΄ Κορ. 1, 19-20.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πού σ' ἐσᾶς διὰ μέσου ἡμῶν κηρύχθηκε, δέν ἦρθε στὸν κόσμο ὡς *ναί* καί *ὄχι* –πού δηλώνει ἀβεβαιότητα– ἀλλὰ ἦρθε ὡς *ναί*, καί οἱ ὑποσχέσεις του εἶναι *ναί* καί *ἀμήν*. Δηλαδή, ὅλα ὅσα εἶπε ὁ Χριστός θά πραγματοποιηθοῦν, καί δέν ἀλλάζει τίποτα.

Σαφῶς λοιπόν βλέπουμε, ἀγαπητοί μου, ὅτι πράγματι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ *Ἀμήν*, ὁ *Βέβαιος*, ὁ *Ἀληθής*, ὁ *Γιαχβέ*, ὁ Κύριος, ὁ Θεός!⁷

Οἱ δύο αὐτοχαρακτηρισμοί τοῦ Κυρίου πού ἀκολουθοῦν, «ὁ *μάρτυς* ὁ *πιστὸς* καὶ *ἀληθινός*», δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μία διασάφηση τοῦ πρώτου χαρακτηρισμοῦ, «ὁ *ἀμήν*», καί φανερώνει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ *Βέβαιος*, εἶναι ὁ *Πιστός*, εἶναι ὁ *Ἀληθινός*, ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶναι ὁ Θεός, καί κάθε τι πού λέει εἶναι *σωστό*, εἶναι *βέβαιο*, εἶναι *ἀληθινό*, εἶναι *τό ναί*. Δέν εἶναι *τό ναί* καί *ὄχι*, ἀλλὰ εἶναι *τό ναί*, καί εἶναι πάντοτε *τό ναί*, *τό ἀμήν*.⁸

Αὐτό εἶναι ἀντίστοιχο μέ ἐκεῖνο πού σημειώνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «*Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος*»⁹. Ἀξιόπιστος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ πιστός ὁ Λόγος –μέ λάμδα κεφαλαῖο– καὶ ἄξιος πλή-

7. Βλ. Ἀποκ. 3, 14. Β' Κορ. 1, 21. Ἑβρ. 2, 2. Σ. Σολ. 15, 1. Ψαλμ. 84, 12. Ἰωάν. 3, 33. 8, 26. 14, 6. 17, 17. Πράξ. 3, 4, κ.ἀ.

8. Βλ. Ματθ. 5, 18. 24, 35. «Καὶ διὰ τοῦ "πιστὸς" ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ δείκνυται· μᾶλλον δὲ ὅτι αὐτὸς οὐσιώδης ἐστὶν ἀλήθεια.» (Ἀνδρέας, σ. 248D). Περί τοῦ *Γιαχβέ Ἀμήν* καὶ τοῦ Ἰησοῦ Ἀμήν, βλ. Ν. Σωτηροπούλου, Ὁ Ἰησοῦς *Γιαχβέ*, ἐκδ. Ὁ Σταυρός, Ἀθήναι 1988², σ. 260-263, ὅπως ἐπίσης καὶ τοῦ ἰδίου, Ἀντιχιλιαστικόν Ἑγχειρίδιον, ἐκδ. Ὁ Σταυρός, Ἀθήναι 1978, σ. 49.

9. Α' Τιμ. 1, 15. 4, 9.

ρους αποδοχῆς.

Αὐτός, ὁ ἀξιόπιστος ἐνανθρωπήσας Θεός Λόγος, εἶναι «ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ». Εἶναι ὁ τέταρτος αὐτοχαρακτηρισμός, πού ἀναφέρεται στό ἔργο καί ὄχι στόν λόγο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Θά παρακαλέσω νά προσέξουμε λίγο αὐτόν τόν αὐτοχαρακτηρισμό τοῦ Κυρίου, ὅτι εἶναι «ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ», ὅπως λέει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος.

Ὅταν ὁ Κύριος λέει ὅτι εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ, αὐτός ὁ χαρακτηρισμός, πού ἀναφέρεται στό ἔργο του, δέν περιορίζεται μόνο στήν ἰδρυση τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά ἐπεκτείνεται σέ κάθε τι πού δημιουργήθηκε, εἴτε ὁρατό εἴτε ἀόρατο.

Βέβαια, κάποιοι ἐδῶ πού ξέρουν ἀπό Ἐκκλησιολογία¹⁰ θά μέ διορθώνετε τώρα, καί θά μοῦ λέγατε ὅτι κάθε τι πού δημιουργήθηκε, εἴτε ὁρατό εἴτε ἀόρατο, στό τέλος θά γίνεи Ἐκκλησία.¹¹ Ἀλλά γιά νά σᾶς τό διασαφήσω σᾶς τό εἶπα ἔτσι.

Στό *Κατά Ἰωάννην* εὐαγγέλιο ἀναφέρεται γιά τόν Κύριο, τόν Ἰησοῦ Χριστό, τά ἐξῆς: «πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν»¹². Δηλαδή, τά πάντα, καί ἡ τελευταία πέτρα, τό τελευταῖο κύτταρο, τό τελευταῖο ἠλεκτρόνιο, ὅλα ἔγιναν διὰ τοῦ Θεοῦ Λόγου, καί χωρὶς τόν Λόγο τίποτε δέν ἔγινε ἀπ' ὅ,τι ἔγινε· συνεπῶς εἶναι ὁ Δημιουργός τῶν πάντων!

10. Κλάδος τῆς Θεολογίας πού μελετᾷ τή φύση καί τόν σκοπό τῆς Ἐκκλησίας.

11. Βλ. *Ματθ.* 6, 10. *Λουκᾶ* 11, 2. *Ρωμ.* 8, 19-23. *Α΄ Κορ.* 15, 23-28. *Β΄ Πέτρ.* 3, 13. *Κολ.* 1, 16-20.

12. *Ἰωάν.* 1, 3. Βλ. *Γέν.* 1, 3. *Ψαλμ.* 32, 6. *Παρ.* 3, 19. 8, 30. *Σ. Σολ.* 7, 21. *Ἰωάν.* 1, 10. *Α΄ Κορ.* 8, 6. *Ἐφ.* 3, 9. *Κολ.* 1, 16. *Ἐβρ.* 1, 2. 11, 3.

Ἡ λέξις ἀρχή –ἐγώ εἶμαι ἡ ἀρχή τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ– δέν σημαίνει, κατὰ τὴν ἀρειανικὴ ἐρμηνεία, τὴν ἔναρξιν τῆς κτίσεως, δηλαδή αὐτό μέ τό ὁποῖο ἄρχισε ἡ δημιουργία, ἀλλά σημαίνει «τὴν τῶν κτισμάτων δεσπόζουσαν, τὴν προκαταρκτικὴν αἰτίαν καὶ ἄκτιστον»¹³, ὅπως ὥραϊα τό ἐρμηνεύει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας. Δηλαδή ὁ Χριστός εἶναι ἐκεῖνος διὰ τοῦ ὁποῖου δημιουργήθηκαν τά πάντα, ὅλη ἡ κτίσις· εἶναι ἡ δημιουργική Ἀρχή. Δέν εἶναι τό ἀντικείμενο, ἀλλά τό ὑποκείμενο –νά σᾶς τό πῶ καί συντακτικά. Δέν εἶναι ἐκεῖνος πού δημιουργήθηκε πρῶτος ἀπό τόν Θεό, ὅπως ἐρμηνεύουν οἱ Ἀρειανοί, ὁ Ἀρειος.¹⁴

13. PG 106, 249A. «Ἀρχή τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ, ἡ προκαταρκτικὴ αἰτία τῆς κτίσεως. Φησὶν οὖν Παῦλος Κολοσσαεῦσι γράφων περὶ τοῦ Χριστοῦ· "ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ πρωτότοκος πάσης κτίσεως" (Κολ. 1, 15). Κτίσεως "πρωτότοκος", οὐ μὴν "πρωτόκτιστος". Καὶ Δανῖδ· "ἐκ γαστρὸς πρὸ ἐωσφόρου ἐγέννησά σε" (Ψαλμ. 109,3), ἀλλ' οὐκ "ἐκτισά σε". Καὶ Σολομών· "πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με" (Παρ. 8, 25). Ὁ δέ γε θεῖος Γρηγόριος ἐν τῷ Περὶ τοῦ Υἱοῦ λόγῳ (PG 36, 105BC), τὸ μὲν "ἐκτισεν" ἐπὶ τοῦ νοερῶς ἐμψυχωμένου τοῦ Κυριακοῦ σώματος ἀκούει· τὸ δὲ "γεννᾷ" ἐπὶ τῆς θεότητος. Τοσούτοις οὖν μαρτυροῖς, τῆς κτίσεως συγκροτουμένης, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως, ὡς ἔφθηνεν εἰρηκότες, οὐκ ἄλλο, ἢ τὸ ἄρχον τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ δηλοῦν βούλεται.» (Ἀρέθας, σ. 561BC).

14. Ὁ Ἀρειος θεωροῦσε πῶς ὁ Υἱός δέν εἶναι κατὰ φύσιν καὶ κατ' οὐσίαν Θεός, ἀφοῦ εἶναι «ἐν χρόνῳ» δημιούργημα τοῦ Θεοῦ· ὁμως τοῦ ἀπέδιδε εἰδικὴ θεϊότητα (Jaroslav Pelikan, *The Christian Tradition: A History of the Development of Doctrine*, 1989, University of Chicago Press, σ. 199). Θεωροῦσε τόν Υἱό «κτίσμα Θεοῦ τέλειον, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐν τῶν κτισμάτων· γέννημα, ἀλλ' οὐχ ἐν τῶν γεννημάτων» (Ἀρείου ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρον, Ἐπιφάνιος, *Κατὰ Αἰρέσεων*, PG 69, 7). Ὑποστήριζε ὅτι ὁ Υἱός γεννήθηκε ἄμεσα ἀπὸ τὴν θέληση τοῦ Πατρὸς, ἐνῶ τά ὑπόλοιπα κτίσματα διὰ τοῦ Υἱοῦ. Ἔλεγε ὅτι ὁ Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἦταν τρεπτός καὶ

Καί μήν ξεχνᾶμε, ἀγαπητοί μου, ὅτι ὁ Ἄρειος δέν πέθανε! Καί δέν πέθανε ὁ Ἄρειος γιατί δέν πέθανε ὁ Διάβολος! Καί ὁ Διάβολος θέλει νά προσβάλλει τήν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι μέ τήν ἀνθρώπινη φύση του ὁ Ἰησοῦς στάθηκε ὁ φοβερὸς του ἀντίπαλος καί ἡ φοβερή του καταδίκη, στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων! Καί προσπαθεῖ μέ κάθε τρόπο ὁ Διάβολος νά προσβάλλει τήν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ.

Συνεπῶς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀγαπητοί μου, δέν εἶναι ἡ ἀρχή –ὡς ἀντικείμενο δηλαδή– τό πρῶτο πράγμα πού δημιούργησε, πού ἔκτισε ὁ Θεός –*κτίζω* σημαίνει δημιουργῶ κάτι ὅχι ἀπό τήν οὐσία μου, ἐνῶ γεννῶ σημαίνει δημιουργῶ κάτι πού εἶναι ἀπό τήν οὐσία μου. Δέν εἶναι λοιπόν ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἡ *ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ* μέ αὐτὴ τήν ἔννοια, τό πρῶτο πράγμα πού κτίζει ὁ Θεός, ἀλλὰ εἶναι τό ὑποκείμενο, εἶναι Αὐτός πού κτίζει, ἡ δημιουργικὴ Ἀρχὴ ὅλων τῶν πραγμάτων πού ἔχουν γίνει. Τό ἀντιληφθήκατε;

Ἄν τό θέλετε, αὐτό εἶναι ἡ *λυδιά λίθος*, αὐτό εἶναι τό κεντρικὸ σημεῖο μέ τό ὁποῖο κρίθηκε, ἢ μᾶλλον πρόβαλε τήν αἵρεσή του ὁ Ἄρειος –ὁ Διάβολος. Καί οἱ

ἀλλοιωτὸς κατὰ τήν φύση του, ἀλλὰ κατέστη ἄτρεπτος καί ἀναλλοιώτος *«θελήσει τοῦ Θεοῦ»*, ἀφοῦ ἡ κατὰ πρόγνωσιν δωρεὰ ἀπὸ τόν Θεό τόν κατέστησε *«ιδίῳ θελήματι ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοιώτον»*, χωρὶς ὅμως νά μετέχει τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τόν μέγα Ἀθανάσιο, ὁ Ἄρειος ἰσχυριζόταν ὅτι *«Οὐκ αἶι ὁ Θεὸς Πατὴρ ἦν· ἀλλ' ἦν ὅτε ὁ Θεὸς μόνος ἦν, καὶ οὐπω Πατὴρ ἦν· ὕστερον δὲ ἐπιγέγονε Πατήρ. Ἦν γάρ, φησί, μόνος ὁ Θεός, καὶ οὐπω ἦν ὁ Λόγος καὶ ἡ Σοφία. Εἶτα θελήσας ἡμᾶς δημιουργῆσαι, τότε δὴ πεποίηκεν ἓνα τινά, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Λόγον, καὶ Σοφίαν καὶ Υἱόν, ἵνα ἡμᾶς δι' αὐτοῦ δημιουργήσῃ.»* (Κατὰ Ἀρειανῶν 1, 5, PG 26, 21A).

Πατέρες κτύπησαν τόν Ἄρειο, δηλαδή τόν Διάβολο. Καί ὁ Ἀρειανισμός ὑπάρχει πάντοτε· δέν πέθανε, γιατί σᾶς εἶπα ὅτι καί ὁ Διάβολος δέν πέθανε.

Σήμερα ἡ Εὐρώπη, ἀγαπητοί μου, εἶναι ἀρειανική. Τό γνωρίζετε αὐτό; Ὡραῖα τό γράφει αὐτό ὁ πατήρ¹⁵ Ἰουστῖνος Πόποβιτς, στό βιβλίο του *Ἄνθρωπος καί Θεάνθρωπος*. Ἔχει εἰδικό ἄρθρο, εἰδική μελέτη, πού ἀναφέρεται στήν ἀρειανίζουσα Εὐρώπη.¹⁶ Γι' αὐτό καί ἐπιμένω τόσο πολύ. Καί τώρα πού γινήκαμε καί μέλος τῆς Ε.Ο.Κ., καί δέν ξέρω τί ἄλλο, καταλαβαίνετε ὅτι ὅλα θά εἶναι κοινά πιά. Δηλαδή καί ἡ ἀπιστία τῆς Εὐρώπης καί ὁ Ἀρειανισμός τῆς Εὐρώπης θά μᾶς ἔρθουν κι ἐδῶ στήν Ἑλλάδα κατά ἕναν τρόπο πού σιγά-σιγά θά ἀρχίσουμε νά σκεφτόμαστε ἔτσι· θά βλέπουμε τόν Χριστό ὡς ἕναν σπουδαῖο ἀναμορφωτή, ἀλλά ὄχι Θεάνθρωπο. Εἶναι φοβερό αὐτό.

Ἔτσι λοιπόν ὁ Χριστός εἶναι «ἡ ἀρχή τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ» –εἶναι τό ὑποκείμενο, ἐνῶ ἡ κτίση τό ἀντικείμενο–, εἶναι ἡ Ἀρχή πού δημιουργεῖ τά πάντα, σ' Αὐτόν εἶναι ἡ ἀρχή τῶν πάντων, δηλαδή τά πάντα ἀνάγουν τήν ἀρχή τους στόν Ἰησοῦ Χριστό· δηλαδή εἶναι ἡ δημιουργική Ἀρχή.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, στήν *Πρός Κολασσαεῖς* ἐπιστολή του, πολύ εὐστοχα σημειώνει: «Ὅτι ἐν αὐτῷ – τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ– ἐκτίσθη τὰ πάντα», ὅλα κτίσθηκαν διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καί τὰ

15. Δέν εἶχε ἀκόμη ἀγιοκαταταχθεῖ.

16. Βλ. ἁγίου Ἰουστίνου Πόποβιτς, *Ἄνθρωπος καί Θεάνθρωπος, Ἀπό τόν Ἀρειανισμόν τοῦ Ἀρείου ἕως τόν νεώτερον Εὐρωπαϊκόν Ἀρειανισμόν*, ἐκδ. οἶκος Ἀστήρ, Ἀθῆναι 1969, σ. 133-144.

ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες –εἶναι τάξεις ἀγγέλων– εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται.»¹⁷. Ὅλα ἔγιναν ἅπ' Αὐτόν καὶ γιὰ λογαριασμό του. Ὁ Θεός ὅ,τι κάνει, τό κάνει ὁ ἴδιος, καὶ τό κάνει γιὰ τόν ἑαυτό του. «Τὰ πάντα» λοιπόν «ἔκτισται», ἔχουν κτισθεῖ, «δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτόν». «Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων», καὶ Αὐτός ὑπάρχει πρὶν ἅπ' ὅλα, εἶναι πέρα καὶ πάνω ἅπ' ὅλα! Πῶς λοιπόν εἶναι κτίσμα; «Καὶ τὰ πάντα» –καὶ ὅταν λέει «πάντα», ἐννοεῖ τὰ πάντα! ἐάν ἦταν κτίσμα, θά συμπεριελαμβανόταν σ' αὐτά– «καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε»· τὰ πάντα δημιουργήθηκαν, ἀλλὰ καὶ στέκονται, διατηροῦνται διὰ τοῦ Χριστοῦ.¹⁸

Αὐτός εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός! Αὐτός! Καὶ ὅταν κάνουμε τὴν προσευχή μας στὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεό Λόγο, πρέπει νά μᾶς πιάνει δέος! Ὁ Κύριος τῶν ἀστέρων! ὁ Κύριος τῶν ἀγγέλων! ὁ Κύριος τῶν πάντων! ὦ, τεράστιο πράγμα! Θά ἤμουν εὐτυχής ἂν κάποτε γίνει συνείδησή σας ποιός εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός!

Μέ αὐτοὺς λοιπόν τοὺς τέσσερις χαρακτηρισμοὺς κλείνει τό προοίμιο τῆς ἐπιστολῆς καὶ φανερώνει ὅτι

17. Κολ. 1, 16-17. Βλ. Κολ. 1, 20. 2, 10. Ἐφεσ. 1, 21. Α' Κορ. 8, 6. Ἐβρ. 1, 2-3. Β' Κορ. 4, 4. Ἀποκ. 1, 17. 4, 6-10. κ. ἄ.

18. Βλ. ἁγ. Μαξιμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Πρὸς Θαλάσσιον, Περὶ διαφόρων ἀπόρων τῆς Θείας Γραφῆς, PG 90, 622. ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ: «Καὶ ἡ ἅπ' ἀρχῆς καταβολὴ τοῦ κόσμου πρὸς τοῦτον ἔβλεπε (τόν Χριστό)... δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, καθάπερ ὁ ἀπόστολός φησιν» (ΕΠΕ 11, 532). ἁγ. Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Ἐορτοδρόμιον, ἐκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Τόμ. Α', σ. 311-312. Ἀστερίου Σ. Χατζηνικολάου, Ὁ ἄνθρωπος μέσα στό Σύμπαν, ἐκδ. Ὁ Σωτήρ, Ἀθήναι 1992, σ. 149-151.

ἐκεῖνος πού θά μιλήσει παρακάτω στήν ἐπιστολή εἶναι ὁ παντοδύναμος Θεός, πού ὅ,τι λέει εἶναι βέβαιο, εἶναι ἀληθινό, ἐφόσον αὐτός εἶναι ὁ Δημιουργός καί Κύριος τῶν πάντων.

Καί ἐρχόμαστε τώρα στό κύριο θέμα τῆς ἐπιστολῆς. Ὁ Κύριος ἀπευθύνεται πρὸς τόν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας καί τοῦ λέει: «Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου.»¹⁹ Γνωρίζω τὰ ἔργα σου, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶσαι οὔτε θερμὸς· εἶσαι χλιαρὸς. Ὅφειλες ὅμως νά ἦσουν ἢ ψυχρὸς ἢ ζεστός. Ἐπειδὴ εἶσαι χλιαρὸς, γι' αὐτό θά σέ ξεράσω!

Γράφει κάποιος ξένος ἐρμηνευτής: *Εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς ἔχουμε μεγάλους λόγους κλασσικῆς πλοκῆς καί συγκινητικῆς ψυχολογικῆς ἀληθείας.*²⁰ Πραγματικά, ἀγαπητοί μου, εἶναι μεγάλης πνοῆς οἱ λόγοι αὐτοί· θά τό δοῦμε στή συνέχεια.

Ποιὸς εἶναι ὁ ψυχρὸς; Εἶναι ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἔχει ψυχρανθεῖ ἡ πίστη καί ἡ ἀγάπη. Ὅπως λέει ὁ Ἀρέθας Καισαρείας, εἶναι «ὁ ἐστερημένος τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνεργείας»²¹, δηλαδή αὐτός πού δέν ἔχει τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ ψυχρὸς ἄνθρωπος, ὁ παγωμένος. Καί ποιὸς εἶναι ὁ θερμὸς; Ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν *Πρὸς Ρωμαίους* ἐπιστολή του, εἶναι «ὁ τῷ πνεύματι ζέων»²², αὐτός πού ἔχει

19. Ἀποκ. 3, 15-16.

20. Εἶναι ὁ Wilhelm Bousset (Π. Μπρατουώτης, σ. 111).

21. PG 106, 561C.

22. Ρωμ. 12, 11.

ζεματιστό, καυτό πνεῦμα! Βράζει τό πνεῦμα του... βράζει! Ὁ ἐπίσκοπος ὅμως τῆς Λαοδικείας δέν ἦταν οὔτε ψυχρός οὔτε θερμός, ἀλλά χλιαρός.

Εἶναι ἄραγε δυνατόν νά ὑποβιβασθεῖ ἡ πνευματικότητα τοῦ πιστοῦ, καί ἀπό θερμή νά γίνει χλιαρή; Εἶναι ἄραγε δυνατόν νά γευθεῖ κανεῖς τόν Χριστό, καί ὕστερα νά συμπεριφέρεται σάν νά μήν τόν γεύθηκε ποτέ; καί μετά τήν γεύση τοῦ Χριστοῦ, νά τοῦ στρέψει τά νῶτα καί νά ἐρωτοτροπεῖ μέ τόν κόσμο καί μέ τά τοῦ κόσμου;²³

Φαίνεται, ἀγαπητοί μου, ὅτι εἶναι δυνατόν! Κάτι τραγικό: ἡ πλειονότητα τῶν Χριστιανῶν, τουλάχιστον τῶν σύγχρονων Χριστιανῶν, εἶναι αὐτῆς τῆς τάξεως καί καταστάσεως! Οἱ σύγχρονοι Χριστιανοί, οἱ πῶ πολλοί, δέν εἶναι οὔτε ψυχροί οὔτε θερμοί· εἶναι χλιαροί!

Πρόκειται λοιπόν περί μιᾶς τάξεως Χριστιανῶν, δυστυχῶς μεγάλης, πού, ὅπως λέει ὁ προφήτης Ἡλίας, «*χωλένουσιν ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις*»²⁴, κουτσαίνουν καί ἀπό τά δύο τους τά πόδια. Ζοῦν τήν ψυχολογία τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ὁποῖος μέ τήν εὐκολία πού προσερχόταν στόν Θεό νά τόν λατρεύει, μέ τήν ἴδια εὐκολία στρεφόταν καί πρός τούς ψεύτικους θεούς ὁμοίως καί ἐξ ἴσου νά τούς λατρεύει.

Σ' αὐτή τήν τάξη τῶν πιστῶν, τῶν χλιαρῶν πιστῶν, Θεός καί κόσμος, Χριστός καί Βελίαλ, ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος,²⁵ ἀλήθεια καί ψεῦδος, μποροῦν νά

23. Βλ. Ἐβρ. 6, 4-6.

24. Γ' Βασ. 18, 21.

25. Β' Κορ. 6, 15.

συμβιβάζονται και νά συνυπάρχουν. Και τό χειρότερο: οί άνθρωποι αὐτοί, πού μποροῦν νά ζοῦν στούς δυό αὐτούς κόσμους, τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Σατανᾶ, τῆς ἀλήθειας καί τοῦ ψεύδους, ταυτοχρόνως μποροῦν νά ἔχουν μεγάλη ἰδέα γιά τόν ἑαυτό τους καί γιά τήν θρησκευτικότητα τους! Νομίζουν ὅτι εἶναι πολύ σπουδαῖοι καί πολύ καλά τοποθετημένοι!

Τονίσαμε προηγουμένως ὅτι εἶναι πολλοί αὐτοί οἱ Χριστιανοί, δυστυχῶς, ἀγαπητοί μου. Ἡ ποιμαντική προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας μας πρός αὐτούς, σᾶς βεβαιώνω, εἶναι δυσκολότατη. Ἄν τούς πεῖτε νά μελετήσουν τή Γραφή, σᾶς λένε ὅτι τήν ξέρουν! Ἄν τούς πεῖτε νά πᾶνε στήν Ἐκκλησία, σᾶς λένε ὅτι εἶναι καλύτεροι ἀπό πολλούς ἄλλους πού πηγαίνουν! Ἄν τούς πεῖτε νά ζήσουν πνευματική ζωή, θά σᾶς ἀπαντήσουν ὅτι γι' αὐτούς ἡ πνευματική ζωή εἶναι ἤδη κατάστασή τους, καί δέν ἔχουν ν' ἀλλάξουν τίποτε ἀπό ἐκεῖνο πού ἔχουν. Τί δυστυχισμένοι ἄνθρωποι!... Ὁρθώνεται μπροστά τους, ἀγαπητοί μου, σάν τεῖχος σινικό ὁ ἐγωϊσμός, ὁ ὁποῖος δέν ἐπιτρέπει οὐδεμία ἀλλοίωση θείας χάριτος μέσα στήν καρδιά τους. Τίποτα! Ἐμποδίζουν τόν Θεό νά ἐπιδράσει στήν καρδιά τους, νά τούς ἀλλοιώσει καί νά γίνουν ἄνθρωποι μέ ἐπίγνωση, μέ αὐτογνωσία. ὄντας χλιαροί τύποι, ἀνίκανοι νά ἀνεβάσουν ἔστω καί ἕναν βαθμό θερμότητος στό θερμόμετρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, νομίζουν ὅτι εἶναι οἱ καλύτεροι τῶν ἀνθρώπων καί οἱ καλύτεροι τῶν Χριστιανῶν!

Ἀλλά ἔρχεται πρός αὐτούς μία παράδοξη δήλωση τοῦ Κυρίου, γιά νά τούς πεῖ: Δέν εἶσαι οὔτε θερμός οὔτε ψυχρός· εἶσαι χλιαρός. Ἐ, λοιπόν, ὀφείλεις νά εἶσαι

ψυχρός! Παράξενη δήλωση· «ὄφελον ψυχρὸς ἢ ἢ ζεστός»!

Εἶναι παράδοξη αὐτή ἡ δήλωση τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας, διότι ὁ ψυχρός, ὅπως ξέρουμε, εἶναι πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὸν θερμό, ἐνῶ ὁ χλιαρός εἶναι πιὸ κοντὰ στὸν θερμό· γιατί λοιπὸν ὁ Κύριος προτιμᾷ τὸν ψυχρό καὶ ὄχι τὸν χλιαρό;

Ἡ ψυχολογία καὶ ἡ πεῖρα πάνω σ' αὐτό, ἀγαπητοί μου, δείχνει ὅτι ὁ ψυχρός θρησκευτικὰ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ μετανοήσῃ, μπορεῖ νὰ ἀλλοιωθεῖ ἡ καρδιά του καὶ νὰ γίνῃ θερμότατος ἄνθρωπος. Κάποια στιγμή, κάπου στή ζωὴ του, ἓνα περιστατικό, μία ἀλλοίωση τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου,²⁶ τὸν ἀλλάζει, γίνεταί θερμός ἄνθρωπος. Καὶ τὸν βλέπετε, χθὲς ἦταν ἀνήθικος, σήμερα εἶναι ἁγνός· χθὲς κάγχαζε τὴν Πίστη, σήμερα τὴν εὐλαβεῖται· χθὲς ζοῦσε σὰν χοῖρος, σήμερα εἶναι καθαρὸς καὶ λουσμένος. Τί ἔγινε; Μετανόησε!

Πόσες τέτοιες περιπτώσεις ἔχουμε, ἀγαπητοί μου! Πόσες τέτοιες...!

Ὁ ληστής, στή Σταύρωση, ἀπὸ ψυχρός, πού στήν ἀρχὴ κοροΐδευε τὸν Κύριο, ἔγινε θερμός. Καὶ οἱ δύο κοροΐδευαν τὸν Κύριο, ξέρετε. Δέν εἶναι λάθος ἐδῶ ὅταν λένε οἱ εὐαγγελιστὲς Ματθαῖος καὶ Μάρκος ὅτι καὶ οἱ δύο ληστὲς, οἱ συσταυρωθέντες μέ τὸν Ἰησοῦ, «ὠνείδιζον αὐτόν»²⁷, ἐνῶ ὁ Λουκᾶς μᾶς λέει ὅτι ὁ ἓνας ἔλεγε τὸ «μνήσθητί μου, Κύριε»²⁸ καὶ λοιπά. Δέν εἶναι

26. Βλ. *Ψαλμ.* 76, 11.

27. *Ματθ.* 27, 44. *Μάρκ.* 15, 32.

28. *Λουκᾶ* 23, 43.

λάθος, διότι αρχικά ὀνειδίζαν τόν Κύριο καί οἱ δύο. Κάποια στιγμή ὅμως ἔγινε μία ἐπανάσταση μέσα στήν ψυχή τοῦ ἑνός ληστοῦ, ὄχι τοῦ ἄλλου. Ὅταν εἶδε ὅτι ὁ Κύριος συγχωρεῖ τούς σταυρωτές του, ὅταν εἶδε ὅτι ὁ Κύριος δέν βρίζει, ὅταν εἶδε τήν ἐπιείκειά του ἐπάνω στόν σταυρό, ἀλλοιώθηκε, ἄλλαξε ἀπότομα, πῆρε βρασμό ἢ ψυχή του, καί εἶπε στόν ἄλλο ληστή: *Ποιόν βρίζεις; Τόν Ἅγιο; τόν Δίκαιο;... Εἴμαστε τό ἴδιο;... Ἐμεῖς εἴμαστε ἄξιοι θανάτου· ὄχι Αὐτός.* Καί στράφηκε πρός τόν Κύριο καί τοῦ εἶπε: *Κύριε, θυμήσου με στή Βασιλεία σου!* Ἀπό ψυχρός, ψυχρότατος, ξαφνικά ἔγινε πύρινος ἥλιος, καί μπῆκε πρῶτος μέσα στόν Παράδεισο!

Αὐτό ἀποδεικνύει, ἀγαπητοί μου, ἡ πεῖρα καί ἡ ψυχολογία. Ἀντιθέτως, ὁ χλιαρός μένει πάντα ὁ χλιαρός· μένει ἐκεῖνος πού δέν κουνιέται ἀπό τή θέση του, γιατί ἔχει αὐτή τή μεγάλη ἰδέα γιά τόν ἑαυτό του, ὅπως σᾶς ἔλεγα προηγουμένως.

Ποῦ ὀφείλεται αὐτό;

Τό σκιαγραφεῖ θαυμάσια ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας· λέει: *«Ὁ μὲν ψυχρός, καί τῆς ζεύσεως πίστεως ἄγευστος, ἐν ἐλπίδι πολλάκις ἔσται τοῦ τυχεῖν αὐτῆς».* Ὁ ψυχρός ἄνθρωπος, πού δέν ἔχει γευθεῖ τήν πίστη, γιά μιά στιγμή κάτι γίνεται, γεύεται λιγάκι, γεύεται λίγο ἀπό τήν πίστη, καί ἀμέσως λέει *Αὐτό εἶναι πού γύρευα!* καί ζεσταίνεται· *«ὁ δὲ ζέσας διὰ τοῦ βαπτίσματος τῷ πνεύματι»*, αὐτός ὅμως πού θερμάνθηκε κάποτε διὰ τοῦ Βαπτίσματος, *«καὶ ἀποψυχθεὶς διὰ ῥαθυμίαν ὕστερον»*, ἀφοῦ πάγωσε ἀπό κάποια τεμπελιά πνευματική καί ἀμέλησε τόν ἑαυτό του ἀπό μιά πνευματική ἀνεμελιά –ἀπ' αὐτή πού πάσχουμε ὅλοι μας!– *«ἐαυτῷ*

τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἐξέκοψε, καταγνοὺς τῆς αἰρεθείσης πίστεως.»²⁹, καὶ ἀφοῦ παρατήρησε κάτι ἄσχημο μέσα στήν ὑπάρχουσα Πίστη –δηλαδή, κάτι ἀπ’ αὐτά πού γίνονται μέσα στήν Ἐκκλησία, κάτι σκάνδαλα καί λοιπά– «ἐξέκοψε, λέει, τὰς ἐλπίδας ἐαυτῶ», ἐγκάτελειψε τήν ἐλπίδα νά σωθεῖ. Καί εἶπε: Δέν βαριέσαι... Ἦμουν κοντά στοὺς ἱερεῖς, καί τοὺς εἶδα! Νά, αὐτός ὁ παπᾶς δέν πιστεύει τίποτα, ἐκεῖνος κάνει ἔτσι, ὁ ἄλλος ἔτσι. Δέν βαριέσαι... δέν ὑπάρχει τίποτα! Ἀκοῦστε τί λέει: Δέν ὑπάρχει τίποτα! Ἔτσι, διατηρεῖ ἓνα σχῆμα θρησκευτικότητος, χλιαρότητος δηλαδή, καί τίποτε ἄλλο. Αὐτός ἐξέκοψε τόν ἐαυτό του· δέν ἔχει ἐλπίδα νά σωθεῖ. Εἶναι φοβερό! Ἄς τό προσέξουμε λοιπόν. Ἡ πρώτη αἰτία τῆς χλιαρότητος εἶναι ἡ ραθυμία, ἡ πνευματική ἀναμελιά, ἡ τεμπελιά.

Μετά ἀπ’ αὐτήν τήν κατάσταση, ἐπειδὴ ὁ χλιαρός δέν ἔχει προθυμία νά ξαναρχίσει τή ζωή του γιά νά ξαναθερμανθεῖ, ἀρχίζει νά παρατηρεῖ, ὅπως σᾶς εἶπα, κάποια τυχόν ἄσχημα πράγματα μέσα στήν Ἐκκλησία, *Τί αὐτό; Τί ἐκεῖνο;* «καταγνοὺς τῆς αἰρεθείσης πίστεως». Καί τότε αὐθυποβάλλεται ἀπ’ ὅ,τι συμβαίνει, κόβει τίς ἐλπίδες του καί ξηραίνεται!³⁰

Καί ἔρχεται τώρα ὁ Κύριος νά ἀποκαλύψει μία ψευδαίσθηση στόν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας... Ἄχ, νά εἶχαμε τόν Κύριο κοντά μας (τόν ἔχουμε βέβαια, ἂν διαβάζουμε τή Γραφή, ὅταν ἀκοῦμε τόν λόγο του), γιά νά μᾶς βγάξει, ἀγαπητοί μου, ἀπό τίς ψευδαισθήσεις

29. PG 106, 249 B.

30. Βλ. ἁγ. Ἰωάννου Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, ΙΓ΄ Λόγος, *Περὶ ἀκηδίας*.

μας! Όλοι ζοῦμε μέσα σέ ψευδαισθήσεις! Νομίζουμε, ἀλλά δέν εἴμαστε αὐτό πού πρέπει νά εἴμαστε· νομίζουμε ὅτι εἴμαστε! Ἐρχεται λοιπόν ὁ Κύριος νά βγάλει ἀπό τόν κόσμο τῶν ψευδαισθήσεων τόν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας καί τοῦ λέει: «λέγεις ὅτι πλούσιός εἶμι», λές ὅτι ἐγώ εἶμαι πλούσιος, «καί πεπλούτηκα», καί ἔχω πλουτήσει, «καί οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω», καί δέν ἔχω ἀπό κανέναν ἀνάγκη.

Βεβαίως αὐτά ὁ ἐπίσκοπος τά ἔλεγε μέ πνευματική ἔννοια· ἀλλά βρισκόταν ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς πόλεως, πού ἦταν πλούσια ἐπειδὴ εἶχε βιοτεχνία καί ἐμπορικὴ κίνηση. Καί ὅπως σᾶς εἶπα, ἐπέβαλλε τὴν σφραγίδα της ἡ πόλη –αὐτό πού γίνεται καί σήμερ– στή ζωὴ τοῦ ἐπισκόπου καί στή ζωὴ τῶν Χριστιανῶν της. Βλέπετε; δέν εἴμαστε ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς καταστάσεως πού ὑπάρχει. Ἀνεβαίνει ὁ τιμᾶριθμος, κατεβαίνει ὁ τιμᾶριθμος, ἀνεβαίνει ἡ λίρα, κατεβαίνει ἡ λίρα, ὁ χρυσός καί τά λοιπά, καί ρυθμίζουμε τὴ ζωὴ μας ἀναλόγως... ἀλλὰ καί τὴν πίστη μας ἀναλόγως!

Λοιπόν: «Λέγεις –συνεχίζει ὁ Κύριος– ὅτι οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας», καί δέν ξέρεις, «ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός»! Φοβερὴ ἀποκάλυψη!

Γιὰ σκεφθεῖτε, ἀγαπητοί μου, ἐδῶ στό τραπέζι πού κάθομαι τώρα, νά εἶναι κάποιος ἀπὸ σᾶς προφήτης καί νά μοῦ πεῖ: *Τί κάθεσαι καί λές, πάτερ μου, ἐδῶ τώρα; Θά σοῦ πῶ ποιὸς εἶσαι· εἶσαι ὁ πτωχός, ὁ ἐλεεινός, ὁ γυμνός καὶ ὁ τυφλός!...* Καί πῶς θά μπορέσουμε νά τὸν πιστέψουμε; Ὅταν ἀκριβῶς θά φανερώσει καί ἄλλα. Καί τότε πῶς θά σταθῶ ἐγώ μπροστά σας; Ἀλλά, ἀντί

νά σκεφτόμαστε πῶς ἐγὼ θά σταθῶ μπροστά σας καὶ πῶς ἐσεῖς μπροστά μου, ἓνα ἔχω νά σᾶς πῶ: καλύτερα ἄς σκεφτόμαστε πῶς θά σταθοῦμε μπροστά στὸν Κύριο. Αὐτό νά μᾶς νοιάζει, ἀγαπητοί μου.³¹

Πάντως, ἐνῶ πιστεύουμε ὅτι εἴμαστε κάτι, ἔρχεται ὁ Θεός νά ἀποκαλύψει ποιός εἶναι ὁ πραγματικός μας ἑαυτός. Γι' αὐτό ἄς βιαστοῦμε νά ἀνακαλύψουμε τὸν ἑαυτό μας πρὶν μᾶς τὸν ἀποκαλύψει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, καὶ μάλιστα καὶ ἐδῶ στή γῆ, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως.

Πάντως εἶναι χαρακτηριστικός αὐτός ὁ λόγος ποὺ λέει ὁ ἐπίσκοπος, ὅτι «*πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρειάν ἔχω*». Ἀγαπητοί μου, ὄχι μόνο ἐπὶ πνευματικοῦ ἐπιπέδου νά μὴν τό πεῖ κανεὶς αὐτό, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐπὶ ὑλικοῦ. *Ἔχω πλουτήσῃ, καὶ δέν ἔχω κανέναν ἀνάγκη!* Πόσοι πλούσιοι τό λένε αὐτό... *καὶ δέν ἔχω κανέναν ἀνάγκη!* Εἶναι ἡ ψυχολογία τοῦ μωροῦ, τοῦ αὐτάρεσκου, τοῦ κατ' οὐσίαν ἀκοινώνητου ἀνθρώπου, ποὺ δέν ἔχει τὴν αἴσθηση ὅτι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τούς συνανθρώπους του. Ταλαίπωρε... ἓνας κοιλόπονος ἅμα σέ πιάσει, θά βγεῖς στό παράθυρο καὶ θά φωνάζεις *Ἄνθρωποι, ἐλᾶτε νά μέ σώσετε!*... καὶ λές ὅτι δέν ἔχεις κανενὸς ἀνάγκη, φτωχέ καὶ ταλαίπωρε ἄνθρωπε;... Εἶσαι ἀκοινώνητος ἄνθρωπος! Εἶσαι ἄνθρωπος ποὺ δέν ἔχεις μέσα σου τό κοινωνικό αἶσθημα! Εἶσαι ἐγωιστής, εἶσαι πρόστυχος ἐγωιστής, καὶ μάλιστα ἀθεράπευτα ἐγωιστής, ἂν λές *«πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρειάν ἔχω»!*

31. Βλ. Σοφ. Σειρ. 7, 36, καὶ ὁσ. Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, Λόγος ΙΓ', *Περὶ μνήμης θανάτου*.

Καί τί πρέπει νά γίνει; Τονίσαμε καί ἄλλοτε, ἀγαπητοί μου, ὅτι ἀπαιτεῖται διαρκῆς αὐτοκριτική.³²

Εἶμαι θερμός; Εἶμαι *τῷ πνεύματι ζέων*;³³ Αἰσθάνομαι τὰ πνευματικά μέλη τῆς ὑπάρξεώς μου ἀνορθωμένα;³⁴ Ἐχῶ πνευματικές ὁρμές καί ἐφέσεις; Μέ συγκλονίζουν βιώματα παρουσίας τοῦ Θεοῦ; Ὁδύρομαι γιά τὰ κακῶς ἔχοντα μέσα στήν Ἐκκλησία; Μέ καίει ἡ φλόγα τῆς ἱεραποστολῆς, ὅπως ἔκαιγε τόν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας καί πῆρε τόν ἔπαινο ἀπό τόν Κύριο; Εἶμαι ἄνθρωπος πίστεως καί παρησίας, καί ὄχι τέκνο ὑποστολῆς, ὅπως λέει στήν *Πρός Ἑβραίους* ὁ ἀπόστολος Παῦλος;³⁵ Ἀγαπῶ ἐκ βαθέων τόν Κύριο, ὥστε νά

32. Τήν ἀξία τῆς αὐτοκριτικῆς εἶχαν ἤδη ἐπισημάνει οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Ἐνα ἀπό τὰ λεγόμενα *δελφικά παραγγέλματα* ἦταν καί τό «*γνώθι σεαυτόν*», τό ὁποῖο ἐνέταξε στή διδασκαλία του ὁ Σωκράτης, ὅπως κι ἄλλοι Ἕλληνες φιλόσοφοι. Καί ἡ Ἐκκλησία μας, ἀνάμεσα σ' ὅλες τίς προσευχές καί τούς ὕμνους της, ἔβαλε κι αὐτή τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, πού λέγεται κατὰ κόρον τήν Μεγ. Τεσσαρακοστή: «...*Ναί, Κύριε Βασιλεῦ, δώρησαί μοι τοῦ ὁρᾶν τὰ ἐμὰ πταίσματα, καί μὴ κατακρίνειν τὸν ἀδελφόν μου*». Ἀλλά καί οἱ Πατέρες μᾶς προτρέπουν σέ αὐτοκριτική. Ἐνδεικτικά, ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέει: «*Αναλόγισαι τὰ πεπλημμελημένα σοι· εἴσελθε εἰς τὸ συνειδὸς τῶν ἁμαρτημάτων, πᾶσαν ἐξέτασόν σου τὴν ζωὴν· κατὰμάθῃ σου τὰ παραπτώματα μετὰ ἀκριβείας*» (PG 51, 278-279) καί «*Μὴ τὸ φαινόμενον ἴδῃς, ἀλλὰ τὸ ἔνδον κεκρυμμένον θηρίον ἐξέτασον*» (PG 54, 613), ὅπως καί «*Μὴ κρίνωμεν τὰ ἀλλήλων, ἀλλὰ τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστος· ἐξέτασόν σου τὸν βίον*» (PG 62, 611). Τό ἴδιο καί ὁ μέγας Βασίλειος: «*Εξέτασον σεαυτὸν τίς εἴ, γνώθι σεαυτοῦ τὴν φύσιν*» (PG 27, 11), ὅπως καί ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: «*Εξέτασον σεαυτὸν τίς εἴ*» (PG 95, 1300), κ.ἄ.

33. Βλ. *Ρωμ.* 12, 11.

34. Βλ. *Ἑβρ.* 12, 12.

35. Βλ. *Ἑβρ.* 10, 39.

θεωρῶ τά πάντα σκύβαλα γιά τή δική του ἀγάπη;³⁶

Ἀντιθέτως: Μήπως εἶμαι ψυχρός; Μήπως εἶμαι, ὅπως λέει ὁ Ἀρέθας, «ἐστερημένος τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνεργείας»; Μήπως κατάντησα περιφερόμενο ψυγεῖο πίστεως καί ἀγάπης;³⁷ Μήπως ἔφθασα νά εἶμαι ἀνάλγητος, ἀνελέητος, ἀδιάφορος, ἀκοινωνήτος, ἀτομιστής, σκληρός, ἄστοργος, ἄδακρυς, πέτρινος;³⁸

Τό χειρότερο: Μήπως πῆρα τά πρῶτα, ὅ,τι ἀφορᾷ στήν θερμότητα, πῆρα καί τά δεύτερα, ὅ,τι ἀφορᾷ στήν ψυχρότητα, καί τά ἀνακάτεψα, ὥστε τά μέν πρῶτα, τά θερμά, νά χλιαρώσουν ἀπό τά δεύτερα, τά ψυχρά, καί τελικά νά μήν εἶμαι οὔτε ψυχρός οὔτε θερμός ἀλλά χλιαρός, δηλαδή νά μήν εἶμαι τίποτα;

Πέντε κατά συσσώρευση ἐπίθετα ἀποδίδονται σ' αὐτήν τήν κατάσταση –τῆς χλιαρότητας: *Καί δέν ξέρεις ὅτι εἶσαι ὁ ταλαίπωρος, ὁ ἐλεεινός, ὁ πτωχός, ὁ τυφλός καί ὁ γυμνός...* Αὐτή ἡ ἔναρθη ἐκφορά τῶν ἐπιθέτων –*ὁ ταλαίπωρος, ὁ τυφλός, ὁ πτωχός...*– προσδίδει, θά λέγαμε, μία μοναδικότητα ταλαιπωρίας, τυφλότητος, γυμνότητος καί λοιπά. *Ἐσύ εἶσαι ὄχι ἀπλῶς τυφλός, ἀλλά ὁ τυφλός! ὄχι ἀπλῶς γυμνός, ἀλλά ὁ γυμνός!*

Ἀγαπητοί μου, ἅς καπονομάσουμε μέ τή συνείδησή μας ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τόν ἐναντό μας *ταλαίπωρο*, γιά νά εἴμαστε οἱ εὐτυχεῖς. Ἄς δοῦμε ἐμεῖς μόνοι μας τήν ἐλεεινότητά μας καί τή φτώχεια μας, γιά νά μᾶς πεῖ ὁ Κύριος ἐκεῖνο τό «*φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον*», πού λέει

36. Βλ. *Φιλίπ.* 3, 8. *Ματθ.* 22, 37.

37. Βλ. *Ματθ.* 24, 10. *Ἰωάν.* 16, 31-32. *Ρωμ.* 14, 1-6. *Γαλ.* 1, 6-7. *Α' Τιμ.* 1, 19. 4, 1. 6, 10, 21.

38. Βλ. *Ρωμ.* 1, 28-31. *Β' Τιμ.* 3, 3-4.

στή θανμάσια παραβολή τοῦ μεγάλου δειπνου.

Ἄν σέ καλέσουν σ' ἓνα δεῖπνο, λέει, πήγαινε στήν τελευταία θέση. Καί θά πᾶς στήν τελευταία θέση γιατί νοιώθεις ὅτι εἶσαι ὁ ἄσημος, ὅτι εἶσαι ὁ τιποτένιος. Ὁ-χι πάσχοντας ἀπό αἰσθήματα μειονεκτικότητος –γιατί αὐτό εἶναι ἐγωϊσμός· τά αἰσθήματα μειονεκτικότητος εἶναι ἐγωισμός!– ἀλλά ἔχοντας πραγματική συναίσθηση ὅτι εἶσαι ὁ τιποτένιος, ὁ ἄσημος, ὁ ἐλεεινός, ὁ ταλαίπωρος. Καί τότε, ὅταν ἔρθῃ ὁ φίλος ἐκεῖνος πού σέ κάλεσε, θά σοῦ πεῖ: "Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον. Δέν εἶναι ἡ θέση σου ἐκεῖ πού πῆγες. Ἐλα ἐδῶ· ἐδῶ εἶναι ἡ θέση σου". Ἀντίθετα –λέει ὁ Κύριος σ' αὐτή τήν παραβολή, τῆς πρωτοκλισίας ὅπως ἀλλιῶς λέγεται– ὅταν πᾶς καί θρονιαστεῖς στήν πρώτη θέση, θά σοῦ πεῖ ὁ νοικοκύρης: "Αὐτή ἡ θέση εἶναι γιά κάποιον ἄλλο". Καί ἐνῶ ὅλοι θά ἔχουν καθήσει, τότε θά σηκωθεῖς νά γυρεύεις θέση. Ἀλλά ὅλες θά εἶναι πιασμένες, καί θά πᾶς νά καθίσεις στήν τελευταία θέση!³⁹ Αὐτό εἶναι.

Γι' αὐτό, ἀγαπητοί μου, ἄς δοῦμε μόνοι μας τήν ἐλεεινότητά μας καί τή φτώχεια μας. Ἄς ἀναγνωρίσουμε, ἀκόμη, τήν τύφλωση τῆς ψυχῆς μας, καί θά ἀρχίσουμε νά βλέπουμε ἐκεῖνα πού δέν βλέπουν ἐκεῖνοι πού ἰσχυρίζονται ὅτι βλέπουν. Ἄς ἀναγνωρίσουμε, ἐπίσης, τήν γυμνότητά μας σέ ἀγιότητα, κι ἄς μή λέμε ὅτι εἴμαστε ἅγιοι, καί τότε ὁ Χριστός θά μᾶς περιβάλλει μέ ἀρετές πού ἡ χάρη του θά μᾶς δώσει.

Εἰδάλλως ἔρχεται ἡ ἀπειλή: «μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου», θά σέ ἐμέσω! θά σέ ξεράσω!

39. Λουκᾶ 14, 7-14.

Ξέρετε ὅτι, ἅμα θέλουμε νά προκαλέσουμε ἐμετό, πίνουμε χλιαρό νερό. Γι' αὐτό εἶναι πάρα πολύ ὠραία αὐτή ἡ ἔκφραση· εἶναι εὐστοχότατη. Ὅταν πίνουμε τσαί ἢ κάτι ἄλλο πού βράσαμε, χλιαρό ἢ ζεστό ἢ κρύο, ἐπειδὴ εἶναι τσαί, εἶναι κάτι πού βράσαμε, δέν κάνουμε ἐμετό. Τό ἴδιο συμβαίνει καί ὅταν πιοῦμε νερό κρύο ἢ πολύ ζεστό. Γιά δοκιμάστε ὅμως χλιαρό νερό· θά μᾶς ἔρθει ἀναγούλα, κάνουμε ἐμετό. Γι' αὐτό κι ὁ Χριστός λέει: *Πῆγα νά σέ πιῶ, ἀλλά ἐπειδὴ εἶσαι χλιαρός μου ἦρθε ἀναγούλα, καί θά σέ ξεράσω!*⁴⁰

Ὁ θερμός λοιπόν βρίσκει στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὁ ψυχρός ἔχει πολλές πιθανότητες νά γίνει θερμός. Ὁ πρῶην θερμός, ὅμως, πού ὑποβιβάστηκε ἡ θερμότητά του, αὐτός δέν ἔχει καμμιὰ ἐλπίδα! Καμμιὰ ἐλπίδα δέν ἔχει λόγω τῆς καταστάσεώς του, ἐπειδὴ, οἷς εἶπα, ζεῖ στήν ψυχολογία τῆς ἐπαρκείας καί τῆς αὐταρεσκείας. Τό ἀποτέλεσμα: ἡ ἀποδοκιμασία τοῦ Χριστοῦ!

Ἐν τούτοις μένουν κάποια περιθώρια φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ. Κοιτάξτε τί λέει: «μέλλω σε ἐμέσαι», πρόκειται νά σέ ἐμέσω. Δέν λέει «ἐμῶ σε», σέ ξερνῶ, ἀλλά «μέλλω σε ἐμέσαι», πρόκειται νά σέ ἐμέσω, θά σέ ἐμέσω. Μέ αὐτό τό θά, εἶναι σάν νά τοῦ λέει: σοῦ δίνω ἀκόμη καιρό νά ἀποκαταστήσεις τά πράγματα.

Καί κάτι περισσότερο λέει: «Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα

40. «Τῇ μεταφορᾷ τοῦ χλιαροῦ δεόντως ἐχρήσατο· πᾶν γὰρ χλιαρὸν ὄν, ὡς φασιν ἱατρῶν παῖδες, πλάδον ἐργαζόμενον εἰς ἔμετον ἐρεθίζει τὸν μεταλαβόντα· ὅθεν καὶ τοῖς δυσμετοῦσιν ὕδατος χλιαροῦ διδόασιν ἀπορροφεῖν, ταύτη πρὸς ἔμετον ἐκκαλούμενοι.» (Οἰκουμένιος, σ. 65).

πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλύριον ἵνα ἐγχαρίσῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς.»⁴¹. Σέ συμβουλεύω ν' ἀγοράσεις ἀπὸ μένα χρυσάφι καθαρό γιὰ νά πλουτήσεις. Νά ἀγοράσεις ἀπὸ μένα ἱμάτια λευκά γιὰ νά ντυθεῖς καὶ νά μὴ φαίνεται ἡ αἰσχύνῃ σου, ἡ ντροπὴ τῆς γυμνότητός σου. Σέ συμβουλεύω νά ἀγοράσεις καὶ κολλύριο, φάρμακο γιὰ τὰ μάτια, γιὰ νά τό βάλεις στὰ μάτια σου καὶ νά βλέπεις.⁴²

Πράγματι, ὅλα αὐτὰ γιὰ τὰ ὁποῖα λέει ὁ Κύριος σέ συμβουλεύω νά ἀγοράσεις ἀπὸ μένα βρίσκονται στὸν Χριστό. Διότι ὁ Χριστός εἶναι ὁ χρυσός. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ χρυσός, ὁ πολύτιμος θησαυρός, πού τόν βρίσκει κάποιος, καὶ ξεπουλάει τὰ πάντα, γιὰ νά πάει ν' ἀγοράσει τὸν ἀγρό στὸν ὁποῖο εἶναι κρυμμένος αὐτός ὁ θησαυρός. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ πολύτιμος μαργαρίτης, πού ξεπουλάει κανεὶς ὅλα τὰ προηγούμενα μαργαριτάρια καὶ διαμάντια πού ἀγόρασε, γιὰ ν' ἀγοράσει αὐτόν

41. Ἀποκ. 3, 18.

42. «Εἰ δὲ πλουτῆσαι βούλῃ, φησί, συμβουλεύω σοι παρ' ἐμοῦ τοῦ πλουτίζοντος κτήσασθαι, προθέσει ζεούση καὶ καρδία θελούση, χρυσίον πεπυρωμένον, ἧγουν τὸν διδασκαλικὸν λόγον, τὸν τῷ πυρὶ τῶν πειρασμῶν λαμπρυνόμενον· δι' οὗ ἔξεις ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν θησαυρὸν ἄσυλον, καὶ περιβαλῇ τὴν στολὴν τῶν ἀρετῶν τὴν ὑπέρολαιμπρον· δι' ἧς ἡ προσγενομένη σοι ἐξ ἁμαρτίας ἀμφιασθῇσεται γύμνωσις. Κολλύριον δὲ ἡ ἀκτημοσύνη. Εἰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμούς βλεπόντων, τούτους πάντως ἀνοίγει τὸ ἄδωροδόκητον.» (Ἀνδρέας, PG 106, 249D). «Τὸ δὲ πεπυρωμένον χρυσίον τῷ πνευματικῷ πυρὶ ὁ προφήτης διδάσκει λέγων, τὰ λόγια Κυρίου λόγια ἄγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ γῇ κεκαθαρισμένον ἑπταπλάσιως (Ψαλμ. 11, 7), τὸ εὐαγγελικὸν διὰ τούτων δηλῶν κήρυγμα.» (Οἰκουμένιος, σ. 66).

τόν ἕνα καί πολύτιμο μαργαρίτη.⁴³

Ὁ Χριστός ἐπίσης εἶναι τό ἱμάτιο τό λευκόν καί τό ἔνδυμα τοῦ γάμου.⁴⁴ «Ἐταῖρε –λέει στήν παραβολή τῶν βασιλικῶν γάμων– πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου;»⁴⁵. Φίλε, πῶς μπήκες ἐδῶ χωρίς ἔνδυμα γάμου; «Τόν νυμφῶνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον, καί ἔνδυμα οὐκ ἔχω ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ.»⁴⁶. Δηλαδή: Βλέπω τή Βασιλεία Σου –αὐτός εἶναι ὁ νυμφῶνας τοῦ Χριστοῦ– ἀλλά δέν ἔχω ἔνδυμα, δέν ἔχω ντυθεῖ Ἐσένα· διότι «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, λέει ὁ ἀποστολὸς Παῦλος, Χριστὸν ἐνεδύσασθε»⁴⁷, ἔχετε ντυθεῖ τόν Χριστό.

Ἐλα λοιπόν ἀπό μένα ν' ἀγοράσεις ἱμάτια, γιά νά μὴν περιφέρεσαι γυμνός καί βλέπουν τίς ντροπές σου καί σέ κοροϊδεύουν οἱ ἄνθρωποι.⁴⁸

43. Βλ. *Ματθ.* 13, 44-46. 22, 12. Πρβλ. *Κολ.* 2, 3.

44. Τό λευκό εἶναι τό κατεξοχήν χροῶμα τῆς Ἀποκαλύψεως, ἀφοῦ ὁ Θεός, ὁ «ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον» (*Ψαλμ.* 103, 2), «φῶς ἐστὶ» (*Ἰωάν.* 1, 5) καί «φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον» (*Α΄ Τιμ.* 6, 16). Τά δέ ἱμάτια, κατὰ τόν Οἰκουμένιο (σ. 58), «τὰ σώματα λέγει τῶν ἁγίων, κατὰ τὸ εἰρημένον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ· πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν στολὴν αὐτοῦ· τὸ λευκὸν οὖν ἱμάτιον τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος αἰνίττεται. ὁ νικῶν φησι τὰ πάθη λευκὰ περιβαλεῖται ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. καὶ γὰρ ἐκλάμπειν ὡς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην τοὺς ἁγίους ἐν Εὐαγγελίοις αὐτὸς ἐπήγγελται» (*Ματθ.* 13, 43. *Δαν.* 12, 3. *Ρωμ.* 8, 18. *Κολ.* 3, 4). Βλ. Ἀρέθα, σ. 552Β.

45. *Ματθ.* 22, 12.

46. Ἐξαποσετεῖλαριο ψαλλόμενο κατὰ τόν Ὁρθρο τῶν τεσσάρων πρώτων ἡμερῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος.

47. *Γαλ.* 3, 27. Πρβλ. *Ρωμ.* 6, 3.

48. Στήν Παλαιά Διαθήκη ἡ γυμνότητα ἀποτελοῦσε σύμβολο ἐξευτελισμοῦ, καταδίκης καί ὑποδουλώσεως μετὰ ἀπὸ ἥττα (βλ. *Ἠσ.* 20, 1-4. *Β΄ Βασ.* 10, 4. *Ἰεζ.* 16, 37-39. *Ναούμ* 3, 5).

Νά σᾶς πῶ ἓνα πρόχειρο; Ὅταν δέν ἔχεις Χριστό, μεθᾶς καί γυρίζεις στόν δρόμο καί βγάξεις ἀκόμα καί αὐτά τά φυσικά σου ροῦχα, καί γελᾶνε οἱ ἄνθρωποι! Ὅταν δέν ἔχεις Χριστό, καί δέν ἔχεις τό κριτήριο τῆς σεμνότητος, φορᾶς τῆς μόδας τά καμώματα καί γίνεσαι σάν καραγκιόζης, καί γελᾶνε οἱ ἄνθρωποι! Ὅταν εἰσαι ἡλικιωμένος ἄνθρωπος, καί δέν ἔχεις τήν αἴσθηση ὅτι εἶσαι ἡλικιωμένος, καί βάφεις... –ἄνδρες καί γυναῖκες βάφονται!– καί γίνεσαι σάν κλόουν! Καί λοιπά καί λοιπά. Ὅταν ὅμως ἔχεις τό μέτρο τῆς σεμνότητος, ὅταν ἔχεις τόν Χριστό, τότε... Τότε δέν περπατᾶς καί νά ντρέπεις! ⁴⁹

Ὁ Χριστός ἀκόμα, ἀγαπητοί μου, εἶναι τό *Φῶς τοῦ κόσμου*· καί ὁ ἔχων τό *Φῶς* αὐτό, ὅπως λέει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης, «οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς» ⁵⁰. Δέν θά περπατήσει στό σκοτάδι, ἀλλά θά ἔχει τό *Φῶς τῆς ζωῆς*· δηλαδή θά ἔχει τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ὑγιῇ καί ἀνοιχτά. Δηλαδή, ὥντως ὁ Χριστός εἶναι τό *κολλῦριο* τῶν ματιῶν.

Βάλε, ἀδελφέ μου, τό *κολλῦριο* ποῦ λέγεται *Χριστός*, καί θά σοῦ ἀνοιχτοῦν τὰ μάτια καί θά βλέπεις! Καί ὅταν παίρνεις τή Γραφή στά χέρια σου, τότε θά λές *Τί βλέπω!*... Ναί, γιατί πέφτουν σταγόνες *κολλυρίου*, δηλαδή ὁ Χριστός ἔρχεται καί σοῦ ἀνοίγει τὰ μάτια.

Μετά ἀπό τήν σκληρή καί αὐστηρή αὐτή γλώσσα τοῦ Κυρίου πρὸς τόν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας –εἶδατε πῶς τοῦ μιλάει; σκληρά!– ἔρχεται ὁ μετριασμός τῆς γλώσσας διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ κινήτρου αὐτῆς τῆς

49. Βλ. *Λουκᾶ* 8, 27.

50. *Ἰωάν.* 8, 12.

αὐστηρότητος. Καί τί λέει;

«*Εγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζη-
λευε οὖν καὶ μετανόησον.*» Δηλαδή, ἐγὼ αὐτοὺς πού ἀ-
γαπάω τούς ἐλέγχω καὶ τούς παιδαγωγῶ· λοιπόν, ἀπό-
κτησε ζῆλο καὶ μετανόησε· δηλαδή νά γίνεις θερμός,
μέσα σου ν' ἀνάψεις, καὶ νά μετανοήσεις.⁵¹

Ὡστε λοιπόν ὁ Κύριος λέει αὐτά σέ ὅσους ἐὰν φι-
λεῖ; σέ ὅσους ἀγαπᾷ; Ναί, ἀγαπητοί!

Σχολιάζει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας: «*Βαβαὶ
τῆς φιλανθρωπίας! πόση ἀγαθότητι ὁ ἔλεγχος κέκρα-
ται!*»⁵². Πώ-πώ, φιλανθρωπία τοῦ Χριστοῦ!... Μὲ πόση
ἀγαθότητα εἶναι ἀνακατεμένος ὁ ἔλεγχος!

Ὡστε λοιπόν ἡ ἀγάπη εἶναι τό ἐλατήριο, πού κά-
νει τόν Κύριο νά μιλάει σκληρά, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ!

Ὡ, αὐτὴ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ!... Δέν εἶναι μιά ἀγάπη
σάν κι αὐτὴν πού ἔχετε, ἀγαπητοί μου, στά παιδιά σας,
πού στέλνει στὴν Κόλαση, γιατί δέν βλέπετε τά ἐλαττώ-
ματά τους νά τούς τά διορθώσετε, ἀλλὰ τά χαϊδεύετε
καὶ ὑπηρετεῖτε τά πάθη τους, τά ἀνομήματά τους καὶ τά
στραβοπατήματά τους, καὶ τά δικαιολογεῖτε. Εἶναι μία

51. Βλ. *Ψάλμ. 5, 17-18. Παρ. 3, 11-12. Τό χωρίον τοῦτο τῶν Παροιμι-
ῶν, καὶ δὴ τὴν φράσιν «ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει», σαφῶς ὑπαι-
νίσσεται ὁ Ἰησοῦς ἐν Ἀποκ. 3: 19. Ὁ Ἰησοῦς ἀγαπᾷ, ἐλέγχει καὶ
παιδεύει, ὃν τρόπον κατὰ τό χωρίον τῶν Παροιμιῶν ἀγαπᾷ, ἐλέγ-
χει καὶ παιδεύει ὁ Γιαχβέ. Ἄρα Χριστὸς καὶ Γιαχβέ εἶνε ἐν κατ'
οὐσίᾳ. (Νικ. Σωτηροπούλου, Ὁ Ἰησοῦς Γιαχβέ, ἐκδ. Ὁ Σταυρός,
Ἀθήναι 1988, σ. 244-245)*

52. PG 106, 249D. «Ὡ τοῦ ὑπερβάλλοντος μεγέθους τῆς ἀγάπης
τοῦ Χριστοῦ! τούτους γὰρ τοιούτους ὄντας οἴους ὁ λόγος ἔγρα-
ψεν ἀγαπᾷ ἐπαγγέλλεται, διὸ ἐλέγχει τε καὶ παιδεύει καὶ ζη-
λοῦν τὰ τῶν ἔργων κρείττονα, καὶ μετανοεῖν ἐφ' οἷς ἐξήμαρτον.»
(Οἰκουμένιος, σ. 66).

ἀγάπη πού στέλνει στήν Κόλαση. Ὁ Χριστός ἀγαπᾷ· ἀλλά ἔχει μιὰ ἀγάπη παιδαγωγική, μιὰ ἀγάπη πού καταρτίζει γιά τή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἔλεγχος καί ἡ παιδαγωγία εἶναι τά δύο ὄργανα ἀνορθώσεως καί ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἄνθρωπο.⁵³

Γι' αὐτό παραγγέλλει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, στήν *Πρός Ἑβραίους* ἐπιστολή τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «*Υἱέ μου*», παιδί μου, «*μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου*», μήν περιφρονεῖς τήν παιδαγωγία τοῦ Κυρίου, «*μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος*», οὔτε νά ἀποκάμνεις ὅταν ἐλέγχῃσαι ἀπό τόν Κύριο, «*ὄν γάρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει –παιδεύω θά πεῖ παιδαγωγῶ– ὅχι βασανίζω...* πού νομίζουν πολλοί ὅτι ὁ Θεός παιδεύει! δέν παιδεύει μέ τήν ἔννοια βασανίζει, ἀλλά παιδαγωγεῖ· παιδεύω σημαίνει παιδαγωγῶ– *μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παρὰδέχεται*», κάθε παιδί πού τό παρὰδέχεται γιά δικό

53. Σχολιάζοντας τόν 22ο Ψαλμό, ὁ μέγας Ἀθανάσιος λέει: «*Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὐτά με παρεκάλεσαν. Αὐτὸν τὸν Χριστὸν φησιν. Καὶ τό· Ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος ἐκ Σιών. Καὶ ῥάβδος εὐκλεής, καὶ ῥάβδος μεγαλώτατος. Ῥάβδος ἡ παιδευτικὴ δύναμις· βακτηρία δὲ ἡ διὰ τῆς παρακλήσεως ἀντίληψις.*» (PG 27, 140CD). Καί ὁ ἱερ. Χρυσόστομος ὁμοίως: «*Ἡ ῥάβδος ποτὲ μὲν κολαστικὴ ἐστὶ καὶ εὐεργετικὴ, ποτὲ δὲ παρακλητικὴ καὶ βασιλείας σύμβολον. Καὶ ὅτι ἐκάτερά ἐστιν, ἄκουσον τοῦ Προφήτου λέγοντος· Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὐταὶ με παρεκάλεσαν. Καὶ πάλιν· Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὥς σκευὴ κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. Καὶ ὁ Παῦλος· Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος; Εἶδες πῶς ἐστι παιδεύσεως· βλέπε πῶς καὶ βασιλείας. Λέγει γὰρ Ἡσαΐας· Ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης αὐτῆς ἀναβήσεται· καὶ ὁ Δαβὶδ· Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος, ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.*» (PG 55, 269).

του παιδί τό μαστιγώνει. Δείρατε ποτέ τοῦ γείτονα τό παιδί; Τό δικό σας παιδί δέροντε. Γιατί; Διότι τό παιδί σας παραδέχεσθε· ὅχι τοῦ γείτονα τό παιδί. Καί ὁ Θεός ἄν μᾶς μαστιγώνει, μᾶς παραδέχεται γιά παιδιά του. «εἰ παιδεῖαν ὑπομένετε», ἐάν ὑπομένετε τήν διαπαιδαγώγησι πού σᾶς κάνει ὁ Θεός, «ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός», σάν παιδιά του προσφέρεται σ' ἐσᾶς ὁ Θεός, «ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ»⁵⁴, γιά τό συμφέρον μας, γιά νά γίνουμε μέτοχοι τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ.

Γι' αὐτό προτρέπει τόν ἐπίσκοπο τῆς Λαοδικείας ὁ Κύριος νά μετανοήσει καί νά ἐπιδείξει ζῆλο γιά ἐπιστροφή καί διόρθωσι· «ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον».⁵⁵

Μετά τόν ἔλεγχο καί τήν αἰτιολόγησι τοῦ ἐλέγχου ἀνοίγεται μιὰ εἰκόνα ἑκτακτης τρυφερότητος, ἀπό τίς λίγες τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἀποσύρεται ὁ κριτής καί ἐμφανίζεται ὁ φίλος μέ τήν πλέον τρυφερή μορφή.

«*Ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.*» Τί ὠραῖο!

Οἱ λόγοι αὐτοὶ θυμίζουν, ἀγαπητοί μου, τό Ἄσμα Ἄσμάτων. Ἐκεῖ, στό 5ο κεφάλαιο, λέει: «*Εγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν*»⁵⁶. Ἐγὼ κοιμᾶμαι, καί ἡ καρδιά

54. Ἐβρ. 12, 5-10. Βλ. Παρ. 3, 11-12. Ἰώβ 5, 17. Πρβλ. Παρ. 13, 24, 23, 13. Ψαλμ. 93, 12. Α' Κορ. 11, 32. Ἐβρ. 12, 16.

55. Τό «ζήλευε» ἀπηχεῖ τό Ἄσμα Ἄσμάτων (8, 6) καί ὑπενθυμίζει τόν γαιμήλιο ζῆλο τόν ὁποῖο πρέπει νά ἐπιδεικνύει ἡ Νύμφη Ἐκκλησία στὸν Νυμφίον Ἰησοῦ Χριστό. (Σωτ. Δεσπότης, σ. 135)

56. Ἄσ. Ἄσμ. 5, 2. Βλ. 5, 2. Ἦσ. 25, 6. Λουκᾶ 12, 35-38. 14, 15. κ.ἄ.

μου ἀγρυπνεῖ! ὁ ἀγαπημένος μου χτυπάει τὴν πόρτα! ὁ ἀδελφιδός μου «κρούει ἐπὶ τὴν θύραν»! Τί ὥραϊα!

«Ἰδοὺ ἔστηκα»· νά, στέκομαι!

Τί; ὁ Θεός στέκεται μπροστά στὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξη καὶ ἀσχολεῖται μέ αὐτήν;... Ναί· «ἰδοὺ ἔστηκα»! Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἰσχυρίζονται καὶ λένε ὅτι δέν ἀρμόζει στὴ θεία μεγαλειότητα νά ἀσχολεῖται ὁ Θεός μέ τόν ἄνθρωπο; Ἀκριβῶς ἐδῶ εἶναι ἡ θεία μεγαλειότητα, ὅτι φθάνει ὁ Θεός μέχρι τόν ἄνθρωπο!⁵⁷

«Ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω.» Ἡ ἀνθρώπινη ἐλευθερία τῆς ψυχῆς παρομοιάζεται μέ θύρα, ποὺ μένει κλειστή καὶ σ' αὐτόν τόν Θεό, τόν Δημιουργό της, ποὺ εἶναι ὁ ἀπόλυτος ἰδιοκτῆτης τῶν καρδιῶν! Καὶ αὐτός ἀκόμη ὁ Θεός στέκεται ἀπ' ἔξω!

Εἶναι θαυμαστό· στέκεται ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν καρδιά! Βλέπει κανεῖς ἐδῶ τό πῶς ὁ Θεός σέβεται τὴν ἀνθρώπινη ἐλευθερία. Ὁ Χριστός μόνο κρούει τὴν θύρα· δέν παραβιάζει τὴν θύρα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τῆς ἀν-

57. Ἀναρωπιέται ὁ Δαβίδ: «τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν;» (Ψαλμ. 8,5) κι ἀπαντᾷ ὁ γιός του, Σολομών: «μέγα ἄνθρωπος» (Παρ. 20,6)! καὶ μάλιστα, ὅπως λέει στὴν Ἐξαήμερό του ὁ μέγ. Βασίλειος, ὁλόκληρη ἡ κτίσις «ἐκτίσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον» (PG 31, 1452C). Τὴν ἴδια ἀποψη ἔχει καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων: «ὁ κόσμος διὰ τὸν ἄνθρωπον» (ΒΕΠΕΣ 39, 139), ἀλλὰ καὶ ὁ ἐρμηνευτής Θεόδωρος Μοψουεστίας: «ἅπανα ἡ κτίσις τῇ τοῦ ἀνθρώπου χρειά φαίνεται συνδουμένη» (PG 66, 633-646)· ὁ δέ ἱερός Χρυσόστομος χαρακτηρίζει τὸν ἄνθρωπο περισπούδαστον ζῶον, «δι' ὃν οὐρανὸς ἐτανύσθη, καὶ ἥλιος φαίνει, καὶ σελήνη τρέχει, καὶ ἄηρ ἐξεχέθη, καὶ πηγαὶ βρύνουσι, καὶ θάλαττα ἠπλώθη, καὶ προφηταὶ ἐπέμφθησαν, καὶ νόμος ἐδόθη· καὶ τί δεῖ πάντα λέγειν; δι' ὃν ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἐγένετο» (PG 48, 1029).

θρώπινης ἐλευθερίας.⁵⁸

Αὐτό μάλιστα τό «κρούω» –σέ χρόνο Ἐνεστώτα– ἐκφράζει τήν ἐπιμονή τῆς θείας ἀγάπης.

Λέει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας: «Ἀβίαστος, φησίν, ἡ ἐμὴ παρουσία, τὴν θύραν τῆς καρδίας κρούω καὶ τοῖς ἀνοίγουσιν ἐπὶ τῇ αὐτῶν σωτηρίᾳ συνευφραίνονται»⁵⁹. Ὁ Χριστός λέει: Εἶναι ἀβίαστη ἡ δική μου παρουσία· χτυπάω τὴν πόρτα τῆς καρδιᾶς, καὶ ἐκεῖνοι πού μου ἀνοίγουν βρίσκονται μαζί μου κι ἐγὼ εὐφραίνονται μαζί τους γιὰ τὴ δική τους σωτηρία.

«Ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν...» Ἐάν κανεὶς ἀκούσῃ τὴ φωνή μου, θὰ ἀνοίξῃ τὴν πόρτα. Ἐδῶ φαίνεται ὅτι ὁ Θεός περιμένει τὴν ἀνθρώπινη ἀνταπόκριση.

Τὴν φωνή τοῦ Χριστοῦ, ἀγαπητοί μου, τὴν ἀκούνε μόνο ὅσοι εἶναι τοῦ Χριστοῦ, μόνον ὅσοι ἔχουν ἀγαθὴ προαίρεση· μόνο αὐτοὶ ἀνοίγουν μέ χαρὰ τὴ θύρα τῆς

58. Κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο Θεολόγο, ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὄντολογικὴ διάσταση, γιατί ἀποτελεῖ ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ: «Πνεῦμα νίοθεσίας, ἀληθείας, ἐλευθερίας, πνεῦμα σοφίας, συνέσεως, βουλήσεως, ἰσχύος, γνώσεως, εὐσεβείας, φόβου Θεοῦ· καὶ γὰρ ποιητικὸν τούτων ἀπάντων.» (PG 36, 165C). Δέν ὑπάρχει πουθενά καταναγκασμός, ἀλλὰ παντοῦ ἐλευθερία, ἀφοῦ ὁ Θεός εἶναι «πείθων, οὐ βιαζόμενος· βία γὰρ οὐ πρόσσεστι τῷ Θεῷ» (Πρὸς Διόγνητον vii, 4). Βλ. Γαλ. 5, 13. Β΄ Κορ. 3, 17.

59. PG 106, 252A. «Τὸ πρῶτον καὶ εἰρηνικὸν ὁ Κύριος ἐνδείκνυται τὸ ἑαυτοῦ. Ὁ μὲν γὰρ Διάβολος πελέκει καὶ λαξυτηρίῳ κατεάσσει τὰς θύρας τῶν μὴ δεχομένων αὐτόν, κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν, ὁ δὲ Κύριος καὶ νῦν καὶ ἐν τοῖς Ἰσμοσιν τῇ νύμφῃ φησὶν ἀνοίξόν μοι, ἀδελφὴ μου νύμφη· καὶ εἰ μὲν τις ἀνοίξῃ αὐτῷ, εἰσέρχεται.» (Οἰκουμένιος, σ. 66)

καρδιᾶς τους στόν Ἰησοῦ Χριστό.⁶⁰

«Καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.» Καί θά μῶ μέσα καί θά φάω μαζί του καὶ αὐτός μαζί μου. Τί ὠραία εἰκόνα οἰκειώσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο!

Παρά τή γλιαρότητα, ἀγαπητοί, τοῦ ἐπισκόπου τῆς Λαοδικείας, ὁ Κύριος μιλάει μέ τέτοια τρυφερότητα, μέ τέτοια ἀγάπη καὶ μέ τέτοια προσεγγιστικότητα!

Εἶναι τό Δεῖπνο τῆς Βασιλείας, πού ἐδῶ στόν παρόντα κόσμο εἶναι τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας. Καί εἶναι ὁ ἴδιος λόγος πού εἶπε ὁ Κύριος, «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ»⁶¹, δηλαδή θά δειπνήσω μαζί του καὶ αὐτός μαζί μου.⁶²

Εἶναι, ἀκόμη, τό Δεῖπνο τῆς Βασιλείας στόν μέλλοντα αἰῶνα, πού εἶναι ἡ αἰώνια θεωρία τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ.⁶³

60. Βλ. Ἰωάν. 18, 37. 8, 47. 3, 31, καὶ ἱεροῦ Χρυσόστομου, *Εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην, Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς*, Ὁμιλία ΠΔ', PG 59, 455-460.

61. Ἰωάν. 6, 56.

62. «Τὸ δὲ δεῖπνον τὸ μετὰ τοῦ Κυρίου τὴν τῶν ἁγίων μυστηρίων μετάληψιν αἰνίττεται.» (Οἰκουμένιος, σ. 66-67)

63. Βλ. Ἀποκ. 22, 4. Ψαλμ. 16, 15. Ματθ. 5, 8. Δέν πρέπει τό χωρίον αὐτό νά ἐκληφθῇ ἀποκλειστικῶς ἐν ἐσχατολογικῇ ἐννοίᾳ (Bousset), ἄνευ οἰασομένης ἀναφορᾶς εἰς τὸ παρόν. Ὁμολογουμένως τό χωρίον τυγχάνει ἐκ τῶν «οἰκειότερων, ἀτομικωτέρων καὶ συγκινητικωτέρων», ὅχι μόνον τῶν ἐπιστολῶν τῆς Ἀποκαλύψεως (Allo), ἀλλ' ὅλης τῆς Κ. Διαθήκης. Ὁρθῶς δέ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ αὐτοῦ τοῦ Lohmeyer, ἐνεῖδον ἐνταῦθα οἱ παλαιοὶ ἐξηγηταὶ ὑπαινιγμόν τοῦ κυριακοῦ δείπνου, ὅπερ ἐπίσης μετεῖχεν καὶ μετέχει ἐσχατολογικῆς ἀποχρώσεως. (Μπρατουίτης, σ. 114)

Καί, τέλος, ὁ ἐπίλογος, πού κλείνει ὄχι μόνο τήν παροῦσα ἐπιστολή, τήν τόσο ὠραία, τήν τόσο δυνατή σέ ἔλεγχο καί τρυφερότητα, ἀλλά κλείνει καί τίς ἄλλες ἐπιστολές, εἶναι ἕνας γενικός ἐπίλογος:

«Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.»⁶⁴

Ποιός εἶναι αὐτός «ὁ νικῶν»; Εἶναι αὐτός πού νίκησε τρεῖς ἀντιπάλους· νίκησε τόν κόσμον⁶⁵, νίκησε τόν ἑαυτό του, νίκησε καί τόν Διάβολο.

Μεγαλειῶδες προσκλητήριο μᾶς κάνει ὁ Κύριος, ἀγαπητοί μου. Αὐτός πού νικάει αὐτούς τοὺς τρεῖς πειρασμούς καλεῖται νά καθίσει μαζί μέ τόν Χριστό στόν αἰώνιο θρόνο τῆς δόξης Του καί τῆς μακαριότητός Του κατά τόν ὁριστικό πλέον θρίαμβο τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά καί τόν ὁριστικό θρίαμβο τῶν πιστῶν.⁶⁶

64. «Διὰ τοῦ "θρόνου" ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος δείκνυται. Φησὶ τοίνυν ὅτι οἱ τὸν ἐχθρὸν νικήσαντες, συνδοξασθήσονται μοι καὶ συμβασιλεύσουσι. Τὸ δὲ "ὡς καὶ ἐνίκησα", ἀνθρωπίνως εἴρηται, διὰ τὴν πρόσληψιν· οὐ γὰρ ἄθλον ἄρετῆς τὴν βασιλείαν ὁ Θεὸς Λόγος ἐκτήσατο (ταύτην γὰρ ἔχει οὐσιωδῶς ὡς ἁῖδιον)» (Ἀνδρέας, PG 106, 252)

65. Ἐδῶ ἡ λέξις κόσμος εἶναι μέ τήν ἡθικὴ ἔννοια. Βλ. Ἰωάν. 2, 16, π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, Λόγοι Ἀφηνιάσεως, Οἱ Χριστιανοὶ μέσα στόν κόσμον, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμητηρίου, Στόμιον 2009, σ. 53, καὶ Ὁμιλία 24η, ὑποσημ. 4.

66. «Τῷ νικῶντί φησιν τὸν ἐχθρὸν, δώσω καθίσαι ἐν τῷ θρόνῳ μου, τουτέστι, συμβασιλεύσει μοι. εἴρηται γὰρ τῷ σοφωτάτῳ Παύλῳ· εἰ συμπάσχομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν αὐτῷ. ὡς καὶ ἐγὼ ἐνίκησα, φησί, καὶ συμβασιλεύω τῷ Πατρὶ μου. εἴρηκεν γὰρ καὶ ἐν Εὐαγγελίοις ὁ Κύριος· θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.» (Οἰκουμένιος, σ. 67)

Ἐδῶ τελειώνει τό πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, μέ τά τρία πρῶτα κεφάλαια, ὅπου περιγράφεται ἡ ὄπτασία τοῦ δοξασμένου Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού ἐποπτεύει σέ ὅλη τήν Ἐκκλησία του, καί στέλνει τόν ἔπαινο ἤ τήν ἐπικριση γιά ὅ,τι πραγματώνεται μέσα στήν Ἐκκλησία, ἐκεῖνα τά «*ἃ εἶσι*» πού λέει στόν πρόλογο τοῦ ὅλου βιβλίου, ἐκεῖνα πού ὑπάρχουν.

Καί ἀρχίζει τώρα τό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, ἀπό τό 4ο κεφάλαιο, μ' ἓνα ἀνοιγμα στόν οὐρανό: «*Καὶ ἰδὸν εἶδον θύραν ἀνεωγμένην εἰς τὸν οὐρανόν*», πού περιγράφονται ὅλα ἐκεῖνα πού πρόκειται νά γίνουν, «*ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα*»⁶⁷, δηλαδή τό μέλλον τῆς Ἱστορίας ἀλλὰ καί τῆς Αἰωνιότητος. Τό 4ο κεφάλαιο, πρῶτα ὁ Θεός, θά τό ἀρχίσουμε τήν ἐρχόμενη φορὰ. Μπαίνουμε στό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου.

Ἀγαπητοί μου, ὅσων ἡ καρδιά ἐνθουσιάζεται μέ τόν λόγο τοῦ Θεοῦ καί ἀνοίγουν τήν θύρα τῆς ψυχῆς τους πού τή χτυπάει ὁ Χριστός, εἶναι ἔτοιμοι νά δειπνήσουν μαζί του καί Ἐκεῖνος νά δειπνήσει μαζί τους. Εἶναι οἱ μεγάλες ὥρες τῆς ψυχῆς, πού συναντᾷ τόν Κύριό της, καί ἀρχίζει τό μεγάλο καί αἰώνιο πανηγύρι μαζί του!

Κυριακή, 10 Μαΐου 1981

67. Ἀποκ. 4, 1.